

מסכת יבמות דף נג.

• (דף נב:) - מחלוקת רבי וחכמים בענין החולץ ליבמתו וחזר וקדשה לשום יבמות....

קדשה לשום יבמות	קדשה לשום אישות	לאחר חליצה
קידושין תופסין בה	קידושין תופסין בה	חכמים
אין קידושין תופסין בה	קידושין תופסין בה	רבי

• (דף נב-נג.) - הסבר מחלוקת רבי וחכמים....

חכמים - קידושין תופסין בה	רבי - אין קידושין תופסין בה	החולץ ליבמתו וחזר וקדשה לשום יבמות
	עשאוה כעודר בנכסי הגר, וכסבור שלו הן, דלא קני	(דף נב:) רב יוסף
הזיקה עומד בפני עצמו, והמאמר עומד בפני עצמו, ואם כן, אין הבדל בין אם עשה את המאמר בעוד הזיקה קיימת ובין אם עשה אותו לאחר שהזיקה פקעה, ולכן המאמר מועיל	מאמר שתיקנו חכמים ביבמה, על גבי הזיקה הוא מוטל, דהיינו שהוא נוסף על הזיקה הקיימת, וכבר באה החליצה והפקיעה את הזיקה, ונמצא שאין למאמר על מה לחול	(דף נב:) אביי הב"ע כגון דאמר לה התקדשי לי במאמר יבמין
אין זיקה, וא"כ מאמר הנעשה בין היבם ליבמתו בלשון "זיקת יבמין" אינו חל מחמת כח ה"זיקה", ולכן אפילו לאחר החליצה חל המאמר קידושין	יש זיקה, וזה הטעם שאם היבם מקדש ב"זיקת יבמין" לפני החליצה, הקידושין חלים, והרי עתה לאחר החליצה, שהפקיע הזיקה, הקידושין אינם חלים	(דף נב-נג.) רבא הב"ע כגון דאמר לה התקדשי לי בזיקת יבמין (אבל בלשון מאמר יבמין, לכ"ע חל המאמר)
חליצה פסולה אינה פוטרת, וכבר יש זיקה, הלכך קני מאמר	חליצה פסולה פוטרת, ופקע הזיקה, ולכן הקידושין אינן חלים	(דף נג.) רב שרביא בחליצה פסולה קמיפלגי, כגון שחלץ אחר הגט (אבל לכ"ע יש זיקה, ואם מקדש בלשון זיקת יבמין לאחר חליצה כשירה, לכ"ע הקידושין אינם חלים)
יש תנאי בחליצה, וכל כמה דלא קיימא, לא פקע זיקה, הלכך קני מאמר	אין תנאי בחליצה, ואפילו לא נתנה לו, אין תנאי מועיל בחליצה, והוי חליצה, הלכך פקע הזיקה, ולכן הקידושין אינן חלים	רב אשי בתנאי חליצה קמיפלגי שחלץ לה על מנת שתתן לו מאתים זוז (אבל לכ"ע חליצה פסולה אינה פוטרת, והכא בחליצה כשירה)
לא בעינן תנאי כפול, ולכן חל התנאי, וכל כמה דלא קיימא, לא פקע זיקה, הלכך קני מאמר	בעינן תנאי כפול כתנאי בני גד ובני ראובן, והאי דלא כפליה אם תתני תהא חליצה, ואם לא תתני, לא תהא חליצה, לא הוי תנאי לבטולי חליצה והוי חליצה, הלכך פקע הזיקה, ולכן הקידושין אינן חלים	רבינא בתנאי כפול קמיפלגי וכגון דלא כפליה לתנאי (אבל לכ"ע יש תנאי בחליצה)

מסכת יבמות דף נג.

• חלץ ואח"כ עשה מאמר..... בעל ואח"כ עשה מאמר, אין אחר חליצה כלום

משנה (דף נ.) - חלץ ואח"כ עשה מאמר, או אח"כ נתן גט, או אח"כ בעל, או בעל, ואח"כ עשה מאמר, או אח"כ נתן גט, או אח"כ חלץ, אין אחר חליצה כלום

קושית הגמ' (דף נג.) - וניתני נמי "אין אחר בעילה כלום", דהא בבעל ואח"כ עשה מאמר או נתן גט, לא היה בה חליצה כלל, וע"כ הטעם משום אין אחר בעילה כלום?

אביי ורבא - אה"נ היה ראוי לתנא של משנתינו לשנות אין אחר ביאה כלום, (תוס' ישנים - וכן איתא בברייתא בתוספתא) ואחר שתני אין אחר ביאה כלום, פשוט הוא שה"ה שאין אחר חליצה כלום, ולישנא קלילה הוא למיתני חדא, או ביאה או חליצה

תנא דידן - אין אחר חליצה כלום	אביי ורבא - אין אחר בעילה כלום
הא דתני חליצה, משום דהיתר יבמה לשוק חביבא ליה לאורויי, ומינה שמעינן דאין אחר ביאה כלום, וטירחא לתנא למיתני תרתוי...	כיון דאיירי בבעל בסיפא, תני אין אחר ביאה כלום, וה"ה דאין אחר חליצה כלום וטירחא לתנא למיתני תרתוי...

וכן נאמר השקלא וטריא של תנא דידן ואביי ורבא בהמשך המשנה דף נ: בשתי יבמות ויבם אחד בחלץ לאחד ואח"כ חלץ לשניה.... וכן אם בעל לאחד ואח"כ בעל לשניה או עשה מאמר.... אי תני אין אחר חליצה כלום או אין אחר ביאה כלום....

• אחד יבמה אחת, אחד שתי יבמות....

משנה (דף נ:) - אחד יבמה אחת, ואחד שתי יבמות, דאם עשה מאמר בזו ומאמר בזו, צריכות שני גיטין

גמ' (דף נג.) - מתניתין דלא כבן עזאי, דתניא בן עזאי אומר, יש מאמר אחר מאמר בשני יבמין ויבמה אחת, ואין מאמר אחר מאמר בשתי יבמות ויבם אחד, ומשנתנו שתי מאמר בשתי יבמות, שעשה מאמר בזו ומאמר בזו, שלא כבן עזאי

גמרא זו ראייה ללישנא קמא של רש"י דף נא: ד"ה ואין מאמר, דבן עזאי אמר שאין מאמר אחר מאמר בשני יבמות, ולכן אמר הגמ' כאן דיש מאמר אחר מאמר בשתי יבמות, דזה שלא כבן עזאי	אבל ללישנא בתרא ברש"י דאמר בן עזאי דיש מאמר אחר מאמר בשני יבמות, ואין מאמר אחר מאמר ביבמה אחת, לא הוה לן לאויי הך אתקפתא הכא, אלא בסיפא "בין יבם אחד לשתי יבמות בין שני יבמין ליבמה אחת"
--	---

מסכת יבמות דף נג.

• מאמר בזו וחלץ לזו...

משנה (דף נ:)- מאמר בזו וחלץ לזו, צריכה גט מן הראשון	
גמ' (דף נג.) - מדלא נקט חליצה אבעלת מאמר, ותני מאמר בזו וחלץ לזו, משמע שצריך לעשות חליצה דוקא להאחרת ולא לבעלת מאמר,	
ותהוי תיובתא דרב יוסף	לימא מסייע ליה לשמואל
דאמר בהחולץ, לא ישפוך אדם מי בורו ואחרים צריכים להם, דאמר רב יוסף לחלוץ לבעלת מאמר כדי שלא לפסול השניה, ומשנתינו אמר דחלץ לחברתה וקמייתא בעיא גט, ונמצא פוסל את שתיהן מן הכהונה, וא"כ תיובתא לרב יוסף?	דאמר חלץ לבעלת מאמר לא נפטרה צרתה, דכיון דבעי גט למאמרו, לא הויא חליצה מעלייתא לאפוקי זיקה דחברתה, ולכן תני וחלץ לזו השניה ולא לבעלת מאמר,
תירוץ הגמ' - מי קתני חולץ, דמשמע שהמשנה אמרה דצריך לחלוץ ליבמה האחרת ולא לבעלת מאמר, חלץ קתני, דהיינו דיעבד, שעשה היבם כן ע"פ עצמו, ואה"נ אם היה שואל מה לעשות, היו אומרים לחלוץ לבעלת מאמר, וא"כ אין ראייה לשמואל, ואין תיובתא לרב יוסף	
וכן דייק הגמ' לקמן על המשך המשנה דאמר גט לזו וחלץ לזו....	
לימא מסייע ליה לשמואל..... ותירץ דמי קתני חולץ, חלץ קתני דיעבד	

• גט לזו וגט לזו...

משנה (דף נ:)- גט לזו וגט לזו, צריכות הימנו חליצה	
משמע חליצה לכל אחת, דכיון דחליצת שתיהן רעועה, אין אחת מהן פוטרת חברתה, וקתני סיפא, וכן שני יבמין ליבמה אחת, דאם נתן זה גט וזה גט, צריכה חליצה משניהן	
גמ' (דף נג.) - לימא מסייע ליה לרבה בר רב הונא, דאמר רבה בר רב הונא, חליצה פסולה צריכה לחזור על כל האחין	
גמרא - אינה ראייה, די"ל מאי "צריכות", צריכות דעלמא, דהכוונה היא שיבמות בדרך כלל, כשאירע להן כן, צריכות חליצה כדי להתירן, אבל אין כוונת המשנה לומר שכל אחת מהן צריכה חליצה, וה"ק צריכות הימנו חליצה אחת, וכמו שפירש"י על המשנה	

מסכת יבמות דף נג.

• מחלוקת ר' יוחנן וריש לקיש

<p>כולה ביתא בלאו קאי, כל האחין על החלוצה ועל צרתה בלאו בעלמא כחולץ עצמו, דשליחות דידהו עבד</p>	<p>ר' יוחנן</p>
<p>כולה ביתא בכרת קאי, כוליה ביתא בכרת קאי, לבד מחולץ בחלוצה, אבל חולץ לגבי צרה, וכל האחין, בין בחלוצה בין בצרה, בכרת</p>	<p>ריש לקיש</p>

• בין יבם אחד לשתי יבמות ובין שני יבמין ליבמה אחת.... חלץ לזו ועשה מאמר בזו.... אין אחריה כלום....

<p>משנה (דף נ:)- חלץ לזו ועשה מאמר בזו אינו כלום,</p>
<p>דאע"ג דלאו בעלמא היא גביה, לא תפסי קידושין, וסתים לן בכולן כר' עקיבא, וכן בשני יבמין ויבמה אחת</p>
<p>קושית הגמ' (דף נג.) - בשלמא לר' יוחנן דאמר כולה ביתא בלאו קאי, איצטריך לאשמועינן דאין קידושין תופסין בחייבי לאוין</p>
<p>אלא לריש לקיש דאמר כולה ביתא בכרת קאי, מאי איצטריך למיתני גבי ב' יבמות ויבם אחד, וב' יבמין ויבמה אחת, דאין מאמר השני תופס אחר חליצה, הא פשוט דאינו תופס, דהא אין קידושין תופסין בחייבי כריתות?</p>
<p>אמר לך ר"ל - ולטעמך סיפא דקתני בעל ועשה מאמר איצטריך לאשמועינן דאין קידושין תופסין באשת איש? אלא איידי דתנא התרת יבם אחד ויבמה אחת דאפילו לר"ל אינה אלא בלאו דלא יבנה, ואיצטריך לאשמועינן כר"ע דאין קידושין תופסין בחייבי לאוין, תנא נמי שתי יבמות ויבם אחד, ואיידי דתנא שתי יבמות ויבם אחד, תנא נמי שתי יבמין ויבמה אחת</p>

מסכת יבמות דף נג:

• חלץ ואח"כ עשה מאמר....

<p>משנה (דף נ): - המשנה מהדר ליבם אחד ויבמה אחת... חלץ ואח"כ עשה מאמר, או אח"כ נתן גט, או אח"כ בעל, או בעל ואח"כ עשה מאמר, או אח"כ נתן גט, או אח"כ חלץ, אין אחר חליצה כלום</p>
<p>קושית הגמ' - בשלמא חלץ ואח"כ מאמר איצטריך למימר דאין אחר חליצה כלום, דהוה אמינא נגזור מאמר אחר חליצה דליבעי גט אפילו לר' עקיבא, אטו מאמר הנעשה לפני החליצה דצריכה גט, דשמא יבא להתירה במאמר קודם חליצה אם מתירה במאמר לאחר חליצה, קמ"ל דלא גזרינן ואינה צריכה גט במאמר לאחר חליצה</p>
<p>אלא חלץ ונתן גט ביבם אחד ויבמה אחת למה לי, הא פשוט שאין הגט מועיל לשום דבר, שהרי היא מותרת לגמרי בחליצה, ואין הגט אוסרת קרובותיה על היבם, דכבר אסורים מחמת החליצה, וא"כ מה החידוש לומר שאין אחר חליצה כלום?</p>
<p>תירוץ הגמ' - ולטעמיה שיש חידוש בכל אחד מהפרטים המנויים במשנה, בשלמא בבעל ואח"כ נתן גט, איצטריך למימר דאין אחר בעילה כלום, דנפקא בהאי גיטא ולא בעיא חליצה, דביאה קמייתא אפקעתה לזיקה, דהוה אמינא נגזור גט אחר בעילה דלא סגי בגט בלא חליצה, אטו גט דמקמי ביאה, דלא לימרו גט סגי ביבמה במקום חליצה, קמ"ל דלא גזרינן ואינה צריכה חליצה עם הגט לאחר הבעילה</p>
<p>אלא בעל ועשה מאמר, הא פשוט הוא שאין מאמר מועיל, דהא נעשית כאשתו לכל דבר בהבעילה, וא"כ אין שייך הוספה במאמר</p>
<p>אלא ע"כ אין שום חידוש, אלא איידי דתנא חלץ ועשה מאמר, תנא נמי בעל ועשה מאמר, ואיידי דבעי למיתני בעל ונתן גט, תנא נמי חלץ ונתן גט</p>

• סיכום לגמ' הנ"ל

חלץ ואח"כ עשה מאמר	חידוש	דלא גזרינן אטו מאמר לפני חליצה
חלץ ואח"כ נתן גט	אין בו חידוש	אלא איידי דתנא בעל ואח"כ נתן גט, תני חלץ ואח"כ נתן גט
בעל ואח"כ נתן מאמר	אין בו חידוש	אלא איידי דתנא חלץ ואח"כ עשה מאמר, תני בעל ואח"כ עשה מאמר
בעל ואח"כ נתן גט	חידוש	דלא גזרינן אטו גט לפני בעילה

מסכת יבמות דף נג:

• מתניתין דלא כי האי תנא, דתניא אבא יוסי בן יוחנן איש ירושלים אומר משום רבי מאיר... ושלש מחלוקת בדבר....

ת"ק ור' נחמיה ממשנתינו דף נ: אבא יוסי בן יוחנן מברייתא דף נג:	רבנן (ת"ק)	ר' נחמיה	אבא יוסי בן יוחנן
חליצה	תחילה	אין אחריה כלום	אין אחריה כלום
	אמצע		יש אחריה....
	סוף		יש אחריה....
בעילה	תחילה	אין אחריה כלום	אין אחריה כלום
	אמצע		יש אחריה....
	סוף		יש אחריה....

• הסבר מחלוקת....

רבנן (ת"ק)	גזירה ביאה אחר גט משום ביאה אחר חליצה, דלא ליתי למיבעל אחר חליצה, ** וגזירה ביאה אחר מאמר משום ביאה אחר ביאה ****
ר' נחמיה	כיון דחליצה מדאורייתא, מידע ידעי, וכיון דביאה דאורייתא, מידע ידעי
אבא יוסי בן יוחנן	סבר לה כת"ק דגזרינן בביאה, וגזר בחליצה אטו ביאה
** דאי אמרת בגט לזו ובעל לזו תסגי ליה בגט, ואינה צריכה חליצה, אתי למימר מדקניא בביאה גרידתא, אלמא מעליותא היא ואתי למיבעל לכתחילה אחר חליצה, ועובר על לאו דלא יבנה	
**** להכי תני בעשה מאמר לזו ובעל לזו, שצריכות שני גיטין וחליצה, דאי אמרת בגט סגי לה, אמרי ביאה של זו אחר קנין של זו מעליותא היא, ואתי למעבד ביאה אחר ביאה, וקא פגע באיסור אשת אח	

הגהות ש"ס פ"ב א"א

מסכת יבמות דף נג:

• משנה

הבא על יבמתו	
כסבור שהיא אשתו או אשה אחרת	בין בשוגג
לשם זנות ולא לשום מצוה	בין במזיד
מפרש בגמרא	בין באונס
(שבא עליה לשם מצות יבום)	בין ברצון
ובגמרא מפרש דלא מיבעיא קאמר, לא מיבעיא הוא שוגג והיא קמכוונה למצוה, אי נמי הוא מזיד והיא קמכוונה למצוה, אלא...	
דתרוייהו לא קמכווני לשם מצוה, אפילו הכי קנה	אפילו הוא שוגג והיא מזידה
דתרוייהו לא קמכווני לשם מצוה, אפילו הכי קנה	הוא מזיד והיא שוגגת
הוא אנוס והיא לא אנוסה, היא אנוסה והוא לא אנוס	
שלא גמר ביאתו	אחד המערה
ואחד הגומר, קנה	
בין ביאה כדרכה לביאה שלא כדרכה	ולא חילק בין ביאה לביאה
באחת מכל הביאות הללו	וכן הבא על אחת מכל העריות שבתורה
להינשא לו מחמת איסור לאו	או הבא על אחת מהפסולות
שהם פסולות לכהונה	כגון אלמנה לכ"ג, גרושה וחלוצה לכהן הדיוט
שהם חייבי לאוין	ממזרת ונתינה לישראל, ובת ישראל לנתין וממזר
לכהונה משום זונה,	פסלה
<p>וגרושה מיפסלה בהך ביאה מתרומה דבי נשא אם היא בת כהן, דשויה חללה, ודוקא עריות או פסולות, אבל ביאת זנות דפנויה לא משויה לה זונה ולא פסלה מן הכהונה, דלא אשכחנא תנא דפסל אלא רבי אלעזר דאמר פנוי הבא על הפנויה שלא לשם אישות עשאה זונה לקמן בפירקין</p> <p>ולא נקט ממזרת ונתינה לישראל לענין פסולה לכהונה, דהא פסולה היא בלא זה, ולא לענין תרומה דבי נשא דלאו בת כהן היא, ועוד ביאת כשר מאי מגרעא לה,</p> <p>אלא לענין הערעה נקטה, ולמילקי עליה האי ישראל בהעראה כגמר ביאה,</p>	
וכדתנן ולא חילק בין ביאה לביאה	

מסכת יבמות דף נג:

- גמרא - תני ר' חייא, אפילו שניהם שוגגים שניהם מזידים שניהם אנוסים